

01-12-2016

Til Teknik- og Miljøforvaltningen, Lene Bjerg Kristensen

Sagsnr.
2016-0424884

Økonomiforvaltningens høringssvar til forslag til ny arkitekturpolitik

Dokumentnr.
2016-0424884-1

Økonomiforvaltningen har læst det fremsendte forslag til ny arkitekturpolitik og har følgende bemærkninger til forslaget.

Sagsbehandler
Thea Marie Dam

Formidling og præcisering

Mere kortfattet og præcis

ØKF mener, at teksten med fordel kan gøres kortere og mere præcis for at fremme den fælles forståelse og mulighed for nem implementering. Som teksten fremstår nu, kan den være svær at anvende af private aktører og eksterne rådgivere i praksis.

”kan og skal”

ØKF ser positivt på udarbejdelsen af en arkitekturpolitik, som udfolder kommuneplanen med nogle værdier for udviklingen af det fysiske miljø i København. Det er dog problematisk, at udkastet til arkitekturpolitik på flere områder bevæger sig væk fra et egentligt arkitekturfelt og fortolker kommuneplanen (se eksempler herunder i afsnittet ”kommuneplanens retningslinjer”), så der kan blive tvivl om, hvorvidt hensigten er at ændre kommuneplanen, hvilket skal ske ved en kommuneplanændring. Der kan således ikke i arkitekturpolitikken vedtages ny regulering, som binder kommunen, borgerne eller grundejerne. Det bør derfor indledningsvist i introduktionen fremgå, hvilken status arkitekturpolitikken har, og at bindende regulering sker ved kommuneplan og lokalplan.

Arkitekturpolitikken indeholder en lang række handlingsanvisninger, ”Det gør vi ved:”, som gør det uklart, om der er tale om ”skal” eller ”kan”. Menes der ”skal”, bør det fremgå hvor TMF har hjemmel til at stille de pågældende krav. Menes der i stedet ”kan”, bør det fremgå tydeligt, at der er tale om henstillinger. Denne skelnen og præcisering er vigtig for at sikre en ensartet sagsbehandling i TMF, herunder for at hindre en fejlagtig håndhævelse af henstillinger som krav.

Andre politikker

ØKF savner, at der i teksten står, at arkitekturpolitikken er en af mange politikker, som bygherrer, herunder ByK, skal samarbejde med TMF om i byggesagsbehandlingen, herunder Klimatilpasning, Kantzoner, Bynatur, Træpolitik, Begrønningsværktøj, MBA2016 m.fl. Teksten bør fremhæve, at arkitekturpolitikens perspektiv i praksis skal balanceres med andre perspektiver og politikker.

**Center for Økonomi,
afsnit 3**

Rådhuset
1599 København V

E-mail
AG2K@okf.kk.dk

EAN nummer
5798009800206

Økonomi og tid

Økonomi og maksimalpriser

ØKF vurderer, at implementering af arkitekturpolitikken, hvis den fuldt efterleveres, i nogen tilfælde vil fordyre anlægsomkostningerne og dermed have indflydelse på vores muligheder for at overholde de af BR vedtagne maksimalpriser for en række kommunale byggerier. Det er dog umuligt at sige, *hvor* fordyrende, idet det vil afhænge af det enkelte byggeprojekts størrelse og formål, hvor det er beliggende i byen og i særdeleshed i hvor høj grad TMF som bygningsmyndighed håndhæver politikken anvisninger som krav, jf. ovenfor.

Som eksempel kan nævnes politikken anvisning på s. 21 om, at der skal tilføres ”arkitektonisk og brugsmæssig merværdi, når bygningen bliver energirenoveret, fx i form af altaner og/eller nye facader med mere lysindfald”. ØKF påpeger, at håndhævelse af denne anvisning i forbindelse med energirenovering måske vil blokere for i øvrigt fornuftige projekter med gunstige businesscases pga. en større ekstraomkostning for bygherre.

Administrationsgrundlag

ØKF gerne vil inddrages i og få mulighed for at forholde sig til de kommende administrationsgrundlag. Dette fordi, det med administrationsgrundlaget mere konkret fastlægges, hvordan hensigterne i arkitekturpolitikken vil blive administreret og håndhævet, og vi dermed kan få belyst, hvori de eventuelt fordyrende elementer – også for de kommunale byggerier – vil bestå.

Tidlig koordinering

Politikken lægger op til meget samarbejde og koordinering. Det byder ØKF velkomment, så længe at det ikke medfører længere sagsbehandlingstider i byggesager og dermed er med til at fordyre og forlænge eksekveringen.

Ift. ønsket om tidlig dialog gør ØKF opmærksom på, at der også i høj grad er behov for, at TMF afsætter ressourcer til at tage en tidlig dialog om de kommunale byggerier.

Arkitektkonkurrence og kommunalt byggeri

Arkitekturkonkurrencer

Arkitekturpolitikken opfordrer til brug af arkitektkonkurrencer som et middel til innovation. Det er ikke ØKFs erfaring, at arkitektkonkurrencer nødvendigvis fremmer innovation eller kvalitative byggerier. Arkitektur- og innovationshensynet kan løses på mange andre måder. For eksempel har ByK netop indgået et fireårigt samarbejde med to Strategiske Partnere, hvor det længerevarende samarbejde om en portefølje af byggerier sigter mod at fremme netop

innovation i byggerierne med det mål at bygge bedre, billigere og med færre forsinkelser.

Herudover, og i tråd med BR's beslutning om anvendelse af maksimalpriser for flere kommunale nybyggerier, mener ØKF, at en arkitektkonkurrence på kommunens egne byggerier er noget, politikerne bør tage konkret stilling til.

Desuden mener ØKF ikke, at en arkitekturpolitik, bør pege på en bestemt udbudsstrategi, som fx arkitektkonkurrencer er, frem for andre udbudsstrategier.

Unik arkitektur

Det fremsættes som mål og hensigter rundt om i politikken, at den skal bidrage til bl.a. ”overraskende løsninger”, ”eksperimentere”, ”løsningsforslag som ingen havde set”, ”skabe det unikke”, ”skaber variation og afveksling i bygningsfacader”. Det forekommer ikke klart, hvad det unikke skal ses i forhold til, og i hvilken målestok.

Fx er hver enkelt rækkehus i Nyboder ikke unik ift. naborækkehuset, og Nyboder er som helhed ikke unik ift. Humleby, Brumleby og andre klassiske rækkehusbebyggelser. Men Nyboder er indlysende unik i forhold til mange andre byggerier i byen.

ØKF kan således blive bekymret for, hvordan TMF agter at håndhæve anvisningerne om ”unik arkitektur”, og hvor meget kommunens byggerier – skoletilbygninger, daginstitutioner mv. – skal skille sig ud fra det eksisterende, og hvor stort et nærområde der skal inddrages i den vurdering.

Smalt arkitekturbegreb – udefra og ind

Arkitekturpolitikens arkitekturbegreb forekommer smalt ved at have fokus på det udvendige design, mens det indvendige design og bygningsbrugerens behov ikke er omtalt, jf. bl.a. ”at tænke byliv før byrum og byrum før bygninger” fra introduktionen.

ØKF gør opmærksom på, at der kan opstå uheldige situationer, når TMF lægger for meget vægt på at følge fastsatte retningslinjer for udvendig arkitektur. Det er gymnastiksalen på Europaskolen blot ét eksempel på, hvor den pga. af krav fra TMF er blevet til en glasboks, hvilket er uheldigt i forhold til de aktiviteter og funktioner gymnastiksalen indeholder. Men her har bygningsmyndigheden vægtet byrum og byliv over behovene for brugerne af gymnastiksalen, der generes af bl.a. indbliksgener og blanding fra solen.

Kommunale byggerier

ØKF ser gerne, at arkitekturpolitikken mere tydeligt adresserer, at kommunale funktioner som skoler og daginstitutioner, kultur og

fritidsfaciliteter bidrager positivt til bylivet og til den levende by mv. Fx er skoler både betydningsfulde bygninger og byrum og samtidig potentielle identitetsskabere i en bydel.

ØKF ser i øvrigt positivt på, at pladsen bør udnyttes mere effektivt gennem multifunktionelle løsninger, som anført på s. 22.

Henvis til kommuneplanens retningslinjer

Københavns hovedtræk

Afsnittet om de grønne bueslag i byen skaber sammen med illustrationen nederst side 8 omtales som en status, men giver indtryk af en fremadrettet plan. Dette skyldes især omtalen af Jagtvejslinjen. De andre grønne buer, som er nævnt, er en del af naturbeskyttede områder i kommuneplanen, som f.eks. Vigerslevparken og Damhusengen, eller optaget i kortet over grønne områder i kommuneplanens visionsdel s. 46. Jagtvej er ikke i sig selv et grønt bueslag udover midterrabbatten på Østerbro og foreslås derfor ikke nævnt. Af samme årsag bør de grønne markeringer på Strandboulevarden og Vejlands Allé fjernes, da det kun er stykket langs Greisvej fra Amagerbrogade mod øst, som er optaget på kortet over grønne områder s. 46 i kommuneplanen.

Om højhuse

s. 11, tredje dot: Her bør indledes med ”i henhold til kommuneplanens retningslinjer” om højhusbyggerier, hvor højhusforbudszonen og de elementer, der skal lægges vægt på ved planlægning af højhuse, er nævnt. Den anden sætning i doten er formuleret som en regulering, hvilket ikke kan ske i politikken, og ØKF stiller sig tvivlende over for at fremhæve ”enkeltstående højhuse”, da der flere steder i byen er planlagt klynger af højhuse, og det også fremover ville kunne give mening efter en vurdering af det pågældende steds egenart m.v.

Om grønne områder

I næstsidste dot s. 16 introduceres en regel om en max. afstand på 500 meter til nærmest ”område med grønt”. Tanken flugter med kommuneplanens hensigt om en grøn by, men her kombineres en faktisk regel (500 m.) med en udefineret størrelse ”område med grønt”. Det skal reguleres i kommuneplanen, og ville i øvrigt være svært at administrere. Det er i øvrigt uklart, hvorvidt der implicit følger et ønske om flere kommunale midler til grønne områder (parker?), hvilket i så fald skal indgå i budgetprocessen. ØKF foreslår, at denne dot udgår og evt. erstattes med et citat fra kommuneplanen om kommunens mål om let og god adgang til grønne og blå rekreative områder (s. 45 politisk hovedstruktur).

Om blandet by

s. 17, teksten og første til tredje dot: Indholdet på denne side ligger ud over hvad en arkitekturpolitik bør rumme, da dette allerede er indgående reguleret i kommuneplanen. Indholdet bør derfor overvejes at udgå.

Dertil skal siges, at ”ejerformer” under alle omstændigheder skal slettes, da det kun er muligt at kræve almene boliger, mens fordelingen mellem øvrige ejerformer ikke er mulig at regulere – heller ikke i kommuneplanen, jf. planloven. Endvidere skal bemærkningerne om ”butiksliv” ligeledes slettes, da der kun kan reguleres mellem udvalgsvarer og dagligvarer, hvilket ligeledes sker i kommuneplanen.

Øvrige tekstnære bemærkninger

Side 6, andet afsnit: Til listen af aktører bør tilføjes developere, ingeniører og entreprenører.

Side 7, afsnit 1: ”Nye og talentfulde tegnestuer”. ØKF mener ikke, at en favorisering af en særlig gruppe SMV’ere hører til i en arkitekturpolitik, men snarere i en erhvervs politik.

s. 11, andet dot: Her skal tilføjes et ”væsentlige”, så det kun er ”bevaring af væsentlige eksisterende arkitektoniske”, da det må komme an på en konkret vurdering af værdien, når det ikke er elementer, som er optaget i kommuneplanens retningslinjer om bevaringsværdig bebyggelse.

s. 12, anden dot. I anden linje skal ”sikrer” erstattes af et ”tager højde for”, ”tager i betragtning” eller ”baserer sig på”, fordi der ikke er tale om regulering.

s. 13, andet dot og overskriften om kulturværdier: ”respekterer” er et ret tvetydigt begreb, som bør erstattes af noget klarere uden, at det derved bliver til regulering. ”Bynatur” skal slettes, da det ikke er muligt i lokalplaner at udpege bynatur som bevaringsværdigt.

s. 13, tredje dot: Der skal indsættes et ”som udpeget i kommuneplanen” i sidste linje, så det hedder ”bevarer de bærende bevaringsværdier, som udpeget i kommuneplanen”, da dette er reguleret i kommuneplanens retningslinjer.

Side 23. Anvisning om ”...bygninger og byrum udformes, så det har mulighed for at tilpasse sig nye funktioner over tid”. Alt efter hvordan anvisningen håndhæves, kan den komme i modstrid med KKs funktionsprogram særligt på BUF området.

s. 18, 1. og 3. afsnit om brug af byrum døgnet rundt: Det foreslås, at teksten kortes eller bliver mere afbalanceret og knap så meget opfordrer til aktivitet døgnet rundt i alle byrum i hele byen, da der igen er forskel på, hvor i byen, der planlægges og bygges.

s. 21, første dot: Det er uklart, hvilken merværdi, der skal skabes i forbindelse med klimaløsninger. Det kan overvejes i stedet at skrive ”søges at opnå merværdi”. Ligeledes foreslås sætningen tilføjet ”hvor det giver mening” eller lignende efter ”stedets egenart”, da der kan være steder i byen, der ikke er ønsker om at bevare og udbygge den eksisterende egenart.

s. 22, første dot. Der bør tilføjes ”eller tæt på en station”, da stationsnærhed er et bærende element i udviklingen af en tæt, bæredygtig by, og udviklingen af byen med et fleksibelt arbejdsmarked og sammenhængende dagligliv hænger sammen med byudvikling i nærheden af stationer. Her der bør henvises til trafikmålene i kommuneplanen.

12-12-2016

Sagsbehandler
PCH

Hørings svar vedrørende arkitekturpolitik

Teknik- og Miljøforvaltningen har den 15. november fremsendt forslag til arkitekturpolitik for København 2017 – 2025 til Sundheds- og Omsorgsforvaltningen med henblik på forvaltningsmæssig høring.

Sundheds- og Omsorgsforvaltningen har følgende bemærkninger:

Sundheds- og Omsorgsforvaltningen finder forslaget til ny arkitekturpolitik meget visionært og politikken vil sætte gode retningslinjer for den fremtidige arkitekturmæssige udvikling af København.

Forvaltningen finder dog, at politikken fokus på det udvendige design ("at tænke byliv før byrum og byrum for bygninger") bør suppleres med hensynet til bygningernes faktiske funktion. Brugsfunktionen vil i mange tilfælde have afgørende betydning for bygningernes udvendige arkitektoniske udformning.

Sundheds- og Omsorgsforvaltningen opfører primært specialiserede bygninger (plejecentre) til en særlig målgruppe, hvor såvel den indvendige som den udvendige disponering har stor betydning for bygningens konkrete anvendelighed. Hensynet til byliv, byrum og bygningens funktion bør derfor indgå i en integreret helhedsvurdering i forhold til et konkret projekt og ikke – som angivet i politikken - i prioriteret rækkefølge, hvor bylivet har forrang i forhold til eksempelvis bygningens anvendelighed.

Med hensyn til økonomi er det forvaltningens vurdering, at arkitekturpolitikken bør ses i sammenhæng med de øvrige tiltag og politikker som ligger inden for bygningsområdet, herunder klimatilpasning, træpolitik, begrønningsværktøj, MBA2016 mv. Det er forvaltningens vurdering, at disse tiltag – samlet set – vil medføre ekstra udgifter for byggeprojekterne. I det plejecentre opføres indenfor rammerne af almenboligloven – med det af staten fastsat maksimumbeløb pr. m² – skal der kompenseres for disse ekstraudgifter ved at reducere i øvrige kvalitetsmæssige dele af byggerierne. Dette forhold bør indgå i det videre arbejde vedrørende arkitekturpolitikken.

På det generelle plan er det forvaltningens vurdering at arkitekturpolitikken med fordel kunne have mere fokus på sundhed, gående, ældre og gangbesværede.

Afdeling for bolig og modernisering

Sjællandsgade 40,
Bygning G, 2. sal
2200 København N

Mobil
51514952

E-mail
Hh69@suf.kk.dk

EAN nummer
5798009291004

www.kk.dk

Til Teknik og Miljøforvaltningen
Att. Lene Bjerg Kristensen

15-12-2016

Sagsnr.
2016-0436186

Hørings svar fra BIF: Ny arkitekturpolitik

Dokumentnr.
2016-0436186-2

Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen (BIF) ser mange gode elementer i arkitekturpolitikken for 2017-2025, hvilket vidner om en proces, hvor borgere og relevante aktører indenfor arkitektur og byrumsindretning har været grundigt inddraget.

I forhold til BIF's egne lokaliteter, så berøres forvaltningen kun i meget begrænset omfang. Nedenstående bemærkninger er derfor udelukkende knyttet vækstpotentialet i arkitekturpolitikken.

Særligt positivt er at der i politikken er fokus på innovation samtidig med fastholdelse af Københavns og de lokale bydeles egenart. Positivt er også fokus på at København – også arkitektonisk – skal være en by for alle og med plads til alle.

Temaet ”Bygget til Københavnerne” er centralt og sætter en positiv og nødvendig retning for kommunens arkitekturpolitik, der understreger, at arkitektur og byrum skal ske i overensstemmelse med de behov og ønsker, som byens borgere og erhvervsliv har til byens indretning. Temaet kan med fordel i endnu højere grad understrege arkitekturens betydning for at skabe vækst, beskæftigelse og finde løsninger på samfundsudfordringer.

Beskæftigelses- og Integrationsborgmester Anna Mee Allerslev holdt den 30. september 2016 et kreativt ekspertmøde med fokus på hvordan arkitektur, byrum og design kan bidrage til at skabe vækst og beskæftigelse i København. På mødet deltog udvalgte centrale aktører indenfor design, arkitektur og byrum, herunder også Københavns Kommunes Stadsarkitekt, Tina Saaby. Nedenstående bemærkning og forslag til arkitekturplanen følger af de drøftelser og synspunkter, som kom frem på ekspertmødet.

- København er i dag et internationalt kendt brand for bæredygtig og innovativ arkitektur. Adskillige bygningsværker og byrumsindretninger i København har vundet international anerkendelse og viser på smukkeste vis, hvordan arkitektur på en og samme tid kan præge en by i positiv retning og samtidig generere vækst og beskæftigelse blandt københavnske arkitektvirksomheder og developere. Danske arkitekturvirksomheder bruger København til at markedsføre sig selv internationalt. Særligt løsninger i forhold til at skabe sammenhæng mellem bygningen og det omkringliggende

5. kontor, område I

Bernstorffsgade 17
1577 København V

Mobil
4084 7038

E-mail
F605@bif.kk.dk

EAN nummer
5798009710161

byrum er efterspurgt internationalt. Arkitekturpolitikken kan betone kommunens muligheder for at hjælpe branchen med at markedsføre dansk arkitektur og byrumsindretning internationalt og samtidig bringe internationale investorer til København. Dette vil også sikre den internationale udveksling af idéer og viden, der skal fremtidssikre innovativ arkitektur i København.

Til TMF

13-12-2016

Sagsnr.
2016-0433838

Forslag til arkitekturpolitik - høringsvar fra BUF

Dokumentnr.
2016-0433838-2

Indledningsvis vil BUF anerkende og tilslutte sig det valg af intentioner og fokusområder, som kommer til udtryk i det nye forslag til arkitekturpolitik. Vi noterer os, at forslaget tager udgangspunkt i mennesket, sætter bylivet i centrum og har fokus på ansvarlig bybygning - med fokus på byens natur og det grønne træk.

Tidlig dialog og inddragelse er en bagved liggende intention for hele arkitekturpolitikken.

Kommentarer fra BUF

Det er et opmærksomhedspunkt, at implementeringen af arkitekturpolitikken kan have betydning for byggemulighederne på konkrete grunde, hvilket kan medføre konsekvenser for mulighederne for at løse kommunale behov. Håndteringen af dette skal ske i et samarbejde mellem Økonomiforvaltningen og Teknik- og Miljøforvaltningen.

Funktionskrav i forbindelse med skole- og institutionsbyggeri kan være i modstrid med andre politisk besluttede intentioner, og det kræver tidlig dialog at forebygge konflikter.

Når vi bliver flere i byen på den samme plads, og vi skal deles om faciliteter, vil der ske større slid, og da forslaget til arkitekturpolitik har fokus på det grønne træk, skal det særligt bemærkes, at græsklædte arealer på skolers og institutioners legepladser hurtigt slides ned, hvorfor der skal tænkes i andre løsninger for at sikre det grønne præg i byen.

Implementering

TMF anfører i høringsbrevet, at arkitekturpolitikken skal suppleres med et antal administrationsgrundlag, som skal understøtte implementering af arkitekturpolitikken. BUF antager, at disse administrationsgrundlag primært retter sig mod TMF, som vil sikre implementering af politikken gennem dialog med bygherrer samt eksisterende hjemmel til at stille krav i forbindelse med myndighedsbehandlingen.

Implementeringen af arkitekturpolitikken i forbindelse med bygge- og anlægssager, der udføres for BUF – og kommunens øvrige fagforvaltninger - skal ske i henhold til den politisk vedtagne anlægsproces for kommunens byggesager. Dette forhold bør tages i

Anlægsafdelingen

Gyldenløvesgade 15
1502 København V

EAN nummer
5798009370440

www.kk.dk/vibygger

betragtning ved udarbejdelse af administrationsgrundlag og andre implementeringstiltag.

Økonomi

Ifølge TMF's vurdering vil de økonomiske konsekvenser for bygherrer være marginale. Dog gøres der opmærksom på, at der i konkrete tilfælde kan blive tale om en fordyrelse. I sådanne tilfælde forudsættes de forøgede udgifter indarbejdet som en del af de stedspecifikke omkostninger i henhold til BR's vedtagelse af indstilling om maksimalpriser.

Krav, der stilles med baggrund i arkitekturpolitikken, kan desuden have betydning for driftsøkonomien for de enkelte byggerier, ikke mindst, når der er tale om samlokalisering.

KØBENHAVNS KOMMUNE

Kultur- og Fritidsforvaltningen

Fritid KBH

NOTAT

05-12-2016

Sagsnr.
2016-0427046

Dokumentnr.
2016-0427046-1

Sagsbehandler
Kasper Lundgaard Krøll

Til
Teknik- og Miljøforvaltningen

Kultur- og Fritidsforvaltningens høringssvar til Arkitekturpolitik for København 2017-2025

Høringssvar

Teknik- og Miljøforvaltningen har sendt forslag til Arkitekturpolitik for København 2017-2025 i høring i kommunens forvaltninger, med svarfrist d.14.december. Kultur- og Fritidsforvaltningen har følgende bemærkninger til udkastet bygget op efter en overordnet bemærkning til politikens helhed, bemærkninger til de tre temaer i arkitekturpolitikken, samt en afsluttende bemærkning til økonomivurderingen.

Generelle bemærkninger

Kultur- og Fritidsforvaltningen støtter op om ”Arkitekturpolitik for København 2017-2025” og de tre temaer; arkitektur der fortæller, bygget til københavnerliv og ansvarligt designet.

Det kan overvejes om Arkitekturpolitikken med fordel, kan suppleres med et inspirationskatalog, med ideer og input til fremtidens arkitektur for København.

Med viden om byens aktiviteter, borgere og brugere, og yderligere erfaring med inddragelses- og involveringsprocesser, kan Kultur- og Fritidsforvaltningen være et af omdrejningspunkterne for en realisering af Arkitekturpolitik for København 2017-2025.

”Arkitekturpolitik for København 2017-2025” afspejler på flere områder Kultur- og Fritidspolitikken 2016-2019. Kultur- og Fritidspolitikens vision er, at Københavns Kommune skal være en attraktiv storby med livskvalitet og ”kant”. København skal gå nye veje og udfolde sit potentiale, uden at miste sin egenart. København er en storby, hvor man skal kunne rumme det sublime og undergrundskulturen, og hvor borgerne er et aktiv, som er med til at udvikle byen. Københavns kultur- og fritidsliv udfoldes i byen, i nye faciliteter og i eksperimenterende og midlertidig anvendelse af arealer, hvor samspillet med Arkitekturpolitikken spiller ind.

Sammen om arkitekturen

Byen skabes i fællesskab og Arkitekturpolitikken har relevans for dem, som bidrager til byens udvikling. Som en central driver for kultur og fritid i byen, støtter Kultur- og Fritidsforvaltningen sigtet om tidlig dialog i lokalplanprocesser. Erfaringer viser, at tidlig dialog er helt central for at der bliver afsat de nødvendige arealer til kultur og fritid.

Byudvikling og Faciliteter

Nyropsgade 1
1602 København V

E-mail
GH9R@kff.kk.dk

EAN nummer
5798009780393

Forvaltningen kommer gerne med input til kultur- og fritidsbehov i forbindelse med den tidlige behovsafklaringsfase under lokalplansprocesser.

Kultur- og fritidsfaciliteter har en særlig evne til at engagere københavnernes i byrummet, hvorfor Arkitekturpolitikken på dette punkt, underbygger Kultur- og Fritidspolitikens ambition om, at skabe mulighed for, at københavnernes opholder sig mere i byrummet.

Arkitektur der fortæller

Kultur- og Fritidsforvaltningen støtter arkitektur med afsæt i bydelens egen karakteristika - socialt såvel som arkitektonisk. Vigtigt er det, at byens og bydelens historie bevares, men også at fremtidens arkitektur ikke bliver låst af historien. Ligesom BIBLIOTEKET i Nordvest, der med sit udtryk bryder med lokalområdets egenart, og står frem som et varetegn og som lokalt omdrejningspunkt for kulturlivet.

Det billiges tillige, at bydele, bygninger og offentlige rum transformeres, så de kan give nye lag til byens fortælling. Dertil må bygningers egenskab af fredet eller bevaringsværdigt, ikke resultere i at de står tomme hen. Brønshøj Vandtårn og Københavns Museum er positive eksempler, på hvordan kultur og fritid kan skabe liv i fredede og bevaringsværdige bygninger.

Bygget til københavnernes liv

Kultur- og Fritidsforvaltningen er enig i, at bygge med afsæt i borgerne og det liv der leves i byen. Kultur- og Fritidsforvaltningen bygger i dag med afsæt i et brugerperspektiv og med respekt for lokalområdet. Dette ses blandt andet ved Kampssportens Hus på Nørrebro, som opføres i dialog med lokale brugere og lokaludvalg. Samtidig er det vigtigt, at der bygges med udgangspunkt i fremtidige og endnu ukendte behov og potentialer, som kan sikre en storby med livskvalitet og "kant". Dertil bør politikken underbygge de kreative vækstmiljøer, som Papirøen og Kødbyen, der virker tiltrækkende på københavnernes og turister.

Ansvarligt designet

Kultur- og Fritidsforvaltningen samarbejder allerede i dag om klimatilpasning i kultur- og fritidsfaciliteter, eksempler på dette findes i Ryparkens Idrætsanlæg og Amager Kulturpunkt

Økonomivurdering

Kultur- og Fritidsforvaltningen har fokus på, at skabe rum for udfoldelse og udbredelse af kultur- og fritidsaktiviteter. Det er derfor vigtigt at bemærke, at en given arkitektur ikke må stå i vejen for, eller indskrænke muligheden for, at optimere areal til udfoldelse af kultur og fritid.

Venlig hilsen

Fritidschef
Mads Kamp Hansen

01-12-2016

Socialforvaltningens høringssvar på Teknik og Miljøforvaltningens forslag til Arkitekturpolitik for København 2017-2025

Sagsnr.
2016-0390564

Dokumentnr.
2016-0390564-3

Sagsbehandler
Ditte Aasborg

Socialforvaltningen (SOF) sætter pris på at få udkast til arkitekturpolitikken til høring. SOF har i sit høringssvar lagt vægt på at kommentere på indholdet i tema II, ”Bygget til Københavnerliv”. Dette tema ligger tættest op af de interesser, SOF varetager i denne sammenhæng, nemlig billige boliger, lige adgang til byens faciliteter for alle samt fællesskaber og inklusion i byen.

01-12-2016

I forhold til økonomivurderingen af forslag til ny arkitekturpolitik antager SOF, at forslaget ikke har økonomiske konsekvenser for SOFs byggerier. SOF har dog ud fra det foreliggende materiale vanskeligt ved at vurdere, om der reelt er eventuelt afledte økonomiske konsekvenser. Som bygherre for SOFs kommunale byggerier og forvalter af kommunens ejendomme varetager Økonomiforvaltningen SOFs anlægsøkonomiske og ejendomsmæssige interesser. SOF anmoder derfor Økonomiforvaltningen om at vurdere de eventuelle økonomiske konsekvenser af Arkitekturpolitikken. I forhold til SOFs byggerier af almene boliger er det reelt de almene boligorganisationer, som er bygherre, hvorfor SOF heller ikke i dette tilfælde kan vurdere eventuelle afledte økonomiske konsekvenser.

~

Socialforvaltningens bemærkninger til Tema II, ”Bygget til Københavnerliv”

Princip #4: Bygninger og byrum udvikles med mennesket i centrum

SOF lægger som i arkitekturpolitikken vægt på, at alle uanset fysisk og økonomisk formåen har lige adgang til byens faciliteter og mulighed for gode oplevelser i byen. Det gælder både ift. gode trafikale løsninger, der forbinder byen, tryghed i byens rum, gode rekreative områder og gode tilgængeligheds løsninger i byens rum og byens bygninger.

Socialforvaltningen har bemærket, at Dansk Handicapforbund tidligere i år roste Teknik- og Miljøforvaltningen (TMF) for at sikre, at den fysiske tilgængelighed i byen vil få et løft med beslutningen om at indarbejde handicaptiltag efter nutidige standarder ved renovering af fortove, veje og stier ifm. TMFs genopretningsplan ”Et løft til vejene”.

SOF ser positivt på TMFs fokus på at forbedre den fysiske tilgængelighed i byen for borgere med handicap, og støtter op om, at dette arbejde fortsættes og udbredes til andre områder som eksempelvis ift. forbedringer af tilgængeligheden til den offentlige trafik i København.

Økonomi og Byggeri

Bernstorffsgade 17
1577 København V

Mobil
2492 9770

E-mail
YK62@sof.kk.dk

EAN nummer
5798009682895

www.kk.dk

Princip #5: En blandet by med variation i bygnings- og boligmasse prioriteres

SOF er enig i arkitekturpolitikken princip om at fastholde en blandet by med variation i boligmassen. For Socialforvaltningen er det vigtigt, at der fortsat arbejdes på at skabe billige boliger til de københavnere, der har de laveste indkomster, og at billige boliger integreres med andre boligtyper over hele byen. For SOF er det en vigtig del af arkitekturpolitikken, at kommunen spiller en aktiv rolle i udviklingen af billige boligtyper både ift. arkitektoniske muligheder og planmæssige værktøjer.

Princip #6: Bygninger og byrum udformes med plads til fællesskaber og borgerinitiativer

SOF ser det som positivt, at der i arkitekturpolitikken lægges vægt på, at byen skal indrettes for alle uanset alder, køn, etnicitet og indkomstforhold. For SOF er det vigtigt, at der i byens udvikling er fokus på at inddrage erfaringer, viden og initiativer fra børn, unge og voksne, som er socialt udsatte eller har fysisk eller psykisk funktionsevnededsættelse, og fra interesseorganisationer, der har disse målgruppers perspektiv for øje. Det kan fx være ift. valg af byinventar og indretning af pladser og byrum, så der naturligt og konfliktfrit er plads i byen til bl.a. både legende børn, ældre mennesker og udsatte borgere som fx hjemløse, stof- eller alkoholbrugere, hvoraf en del bruger en meget af deres hverdag i det offentlige rum.

SOF ser positivt på metoder og initiativer, der kan understøtte inddragelse af udsatte og borgere med handicap i byudviklingen. TMF arbejdede fx sammen med SOF, Børne- og Ungdomsforvaltningen og Kultur- og Fritidsforvaltningen om at inddrage børn og unge i byudviklingen af et udsat byområde i Folehaven.

SOF ser også gerne, at TMF som en del af konkretiseringen af arkitekturpolitikken principper understøtter udsatte borgere i at bidrage til at gøre København til et bedre sted at bo, som fx når udsatte borgere på Vesterbro (Sprøjtepatruljen) opsamler brugte kanyler i gaderummet. TMF har tidligere støttet dette projekt økonomisk. Økonomisk støtte til et projekt som dette og andre lignende projekter er en positiv måde, hvorpå TMF kan understøtte borgerinitiativer fra udsatte borgere.

SOF vurderer, at TMF med fordel kan arbejde sammen med civilsamfundet og forvaltningerne om flere af disse initiativer, og at dette vil styrke realiseringen og bredden i princippet om borgerinitiativer og fællesskaber.

/Anders Kirchhoff